

Hoe zet je inkoop in bij uitvoering Banenafspraken?

Hoe koppel je inkoop aan de uitvoering van de Banenafspraken? Die vraag komt regelmatig langs bij landelijke partijen. De Kennisalliantie van het ministerie van BZK maakt overzichtelijk waar overheids- en onderwijswerkgevers in dit verband aan kunnen denken.

Want met alleen wat aanbestedingstekst heb je nog niet geregeld dat er extra banen in het kader van de Banenafspraken worden gerealiseerd. De inspanning voor mensen met een arbeidsbeperking annex afstand tot de arbeidsmarkt vraagt binnen elke organisatie om een gezamenlijke aanpak. Vanuit de afdelingen HR en Inkoop in de eerste plaats, maar denk ook aan afdelings- en contractmanagers. Zowel voor bestaande overeenkomsten als nieuwe aanbestedingen.

➔ *Een goed startpunt is om in gesprek te gaan met de 'eigen inkoop', met HRM en misschien ook al met leveranciers. Dan blijken er veel mogelijkheden te zijn om samen met leveranciers van diensten en producten extra banen te creëren.*

Expertise gezocht?

Het Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, [PIANOo](#), biedt informatie, advies, instrumenten en praktische tips aan iedereen die zich in de publieke sector toelegt op het inkopen en aanbesteden van werken, leveringen en diensten. Ook specifiek voor inkopen met sociale impact/social return.

Overigens raadt PIANOo over het algemeen af om in aanbestedingsteksten een specifieke doelgroep (zoals die van de Banenafspraken) te noemen. Dat kan in strijd zijn met aanbestedingsbeginselen van non-discriminatie en proportionaliteit.

Wat je wel kan doen:

- Een marktconsultatie waarin je je behoefte kenbaar maakt en ondernemers naar mogelijkheden vraagt.
- Voorafgaand aan een aanbesteding onderzoeken wat gebruikelijk is in een bepaalde markt, hoe ver leveranciers al zijn op het vlak van social return, of er een specifieke doelgroep is waar de social return zich bij voorkeur op kan richten, wat de mogelijkheden zijn die gecreëerd kunnen worden. En dus ook hoe het beste kan worden uitgevraagd: elk onderzoek is maatwerk.
- Schrijf een social return-visiestuk waarin je je doelstellingen uitspreekt. Die voeg je als bijlage toe aan de aanbesteding. Zo is het duidelijk wat jouw visie is op inclusie en diversiteit.
- Bespreek kansen en voorkeuren tijdens de contractfase. Juist dan ga je samen met de onderneming social return invullen!

➔ *Goede dienstverlening en samenwerking vormen het belangrijkste instrument.*

Voorbeelden?

In dit servicedocument brengen we vijf verschillende aanpakken onder de aandacht. Genoeg om zelf te kiezen wat in jouw situatie en organisatie het beste past!

1) Voorbeeldteksten

In de [Handreiking Partnership en Inkoopkracht](#) vind je op pagina 19 en 20 onder stap 9 twee modellen die gebruikt kunnen worden.

2) Rijksschoonmaak

In het [Beschrijvend document UBR](#) voor de aanbesteding van Rijksschoonmaak is de 'doelgroep SROI' als gunningscriterium opgenomen. Om zoveel mogelijk resultaat te behalen zijn leveranciers van meet af aan betrokken. Zij mochten zelf vertellen hoe volgens hen het beste de uitvraag kan worden gedaan.

Vanaf pagina 13 in het Beschrijvend document staan de eisen voor social return beschreven. Voor de daadwerkelijke gunning wordt bijvoorbeeld expliciet gevraagd om samenwerking tussen de winnende partijen en de inzet van sociale ondernemingen.

Een van de projectdoelstellingen (zie pagina 5) is het stimuleren van sociale duurzaamheid: meer mensen met een beperking aan vast werk helpen en een innovatieve proeftuin starten voor social return bij leveringen.

➔ *Zakendoen met de Rijksoverheid betekent ook op het sociaal en maatschappelijk vlak het verschil willen maken. Het is de taak van de overheid om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen, zodat iedereen zoveel mogelijk meedoet in de samenleving en uitzicht houdt op werk en inkomen.*

Meer specifiek over het zogenoemde subgunningscriterium sociale impact, zie pagina 13.

Wat ook kan is dat social return wel als eis wordt gesteld, maar niet als gunningscriterium wordt opgenomen. Daarbij gaat het ook over internationale sociale voorwaarden (ISV) die zich richten op het bevorderen van het naleven van de internationale arbeidsnormen en mensenrechten in de productieketens van Rijksleveranciers. Meer over deze bijzondere uitvoeringsvoorwaarde op pagina 9.

De sector Rijk en de Rijksdienst UBR|HIS die zich speciaal richt op de inkoop van diensten en producten, geven duidelijk te kennen:

- social return belangrijk te vinden en graag impact te willen creëren, zij het dat die wel proportioneel blijft;
- opdrachtnemers de mogelijkheid te geven een vrije invulling aan social return te geven;
- dit mag zowel direct als indirect verband houden met de opdracht.

➔ *De voorwaarde is dat er een minimaal percentage van de opdrachtwaarde tijdens de looptijd van de overeenkomst wordt gebruikt voor social return.*

Daartoe wordt (na gunning) een plan van aanpak gemaakt met daarin in ieder geval beschreven:

- de wijze waarop je impact creëert;
- de manier waarop je het afgesproken percentage realiseert;
- de rolverdeling;
- de randvoorwaarden;
- de planning.

De invulling moet controleerbaar zijn en wordt jaarlijks besproken met de contractmanager. Het plan van aanpak wordt na gunning goedgekeurd en vormt daarna onderdeel van de Overeenkomst.

Bekijk ook de inzichtelijke [Graphic Doelgroepregister](#) die in de bijlage bij het document zit. Deze kan ter verduidelijking worden meegezonden aan leveranciers.

[Andere aanbestedingsstukken](#) zijn ook zeer de moeite waard. Zeker als vooraf een marktconsultatie is gehouden.

3) Defensie

In een Europese rijksaanbesteding voor Beveiligingsdiensten ten behoeve van het ministerie van Defensie (januari 2020) staat social return ook als gunningscriterium in de uitvraag. In het [Programma van Wensen](#) wordt onder Wens 3 verwoord dat het Rijk meer sociale winst wil halen uit inkopen en aanbesteden.

➔ *Met deze aanbesteding wil het Rijk als opdrachtgever opdrachtnemers specifiek stimuleren tot de participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij houdt het Rijk de richtlijn van het UWV aan die zegt dat ‘de mensen die zijn ondergebracht in het doelgroepenregister, meetellen voor de realisatie van de Banenafpraak’.*

Dit document geeft veel informatie over de doelgroep waarop Defensie specifiek wil inzetten en hoe je dat vertaalt in een aanbestedingsdocument.

4) Maatwerk voor Mensen

De aanpak van de sector Rijk is neergelegd in ‘Maatwerk voor Mensen’. De website [maatwerkvoormensen.nl](#) geeft voorbeelden van tekstmogelijkheden om social return in aanbestedingsstukken op te nemen en zoveel mogelijk sociale impact te kunnen maken.

5) Toolbox Inclusief

In de [Toolbox Inclusief](#) is een bijlage opgenomen met [aanvullende informatie over SROI](#) als bijzondere uitvoeringsvoorwaarde annex contracteis en gunningscriterium.

➔ *Over een aantal maanden staan er vast mooie aanbestedingen op de rol!*

Ten slotte

Een goede aanpak vereist enige investering in tijd. Ook om verschillende partijen tot elkaar en in gesprek te brengen. Maar over een aantal maanden staan er vast mooie aanbestedingen op de rol! Dit service-artikel wil hierbij helpen. Opdat overheids- en onderwijswerkgevers als opdrachtgevers ook langs deze weg bijdragen aan zichtbare resultaten van de Banenafpraak. Juist vanwege alle mogelijkheden en talenten die er zijn bij mensen met een arbeidsbeperking.